

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se ne vra-
ćaju.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 28. Kolov. 1873.

Broj 21.

P I S M A J U N A K U.

Konja ja še gizdavi junaku,
Konja ja še prieko polja ravna,
Iduć krovu iza bojka slavna.
Kad bi dana oko poludana,
Sunce jarko zagrija žestoko
Sunce jarko junaku besidi :
„Oj junake ! koja ti nevolja
Da se žuriš prieko polja ravna ?
E živa ti tvoja mila majka
Mila majka i dva brata draga
Kojano su na ženitbu sada !
Ta kada ti nije za nevolju
Nemoj morit sebe i konjica
Nego gledaj hlada hladovati
I u hladu odmorak činiti.“
Sunce jarko junak poslušao
I on traži hlada hladovati
I u hladu odmorak činiti.
Na sried polja raste dub zeleni
Spustje grane na četiri strane ;
Pod dubom je do koljena trava,

Junak snima se konjicu dole,
Pa ga veže dubu uza deblu,
A sam sieda na zelenu travu,
I na travu prignu malo glavu ;
Tu ga sladak sanak zahitiše,
I u sanku ljubi milu majku ;
I u sanku dragu braću dari,
Nuza konja dare jim poklonja.
Nuto kujemu podložnom stazicom,
Piesme pojuć troje dievah ide
Troje dievah od najliepši dievah !
Kadno spaze usnuta junaka
Na zemljici na mekoj travici,
Nad njim stojeć medju se pošale :
„Sladke druge mudro drugovale !
Od junaka učinimo šale“ . . .
Jedna veli : „konja protierajmo !“
Druga veli : „sablju otimajmo !“
Treća veli : „ljubimo junaka !
Sudbu strogu što izreku samo,
Junak momče iza sna se prenu,

Ter ustaje na noge lagane,
Hitro vata dieve oko vrata,
Smirno gleda ter njima besedi :
„Bro ! šaljivo tri najlipše dieve,
Sudba stroga sudba je od Boga !
U mene je starijega brata,
Za poldana šest protiera vrana
Koja veli : „konja protierajmo.“
Starijom ću bratu je darivat,
Nekmu bude verna ljubovnica.
U mene je i mladjega brata
Kojno sablju niegla neopaso.
Koja veli : „sablju otimajmo.“
Mladjanom ću bratu je darivat
Nekmu bude verna ljubovnica.
Koja veli : „ljubimo junaka.“
Ljubila ga do božijeg danka
Zdrava bila ljubovca mi bila
Za godinu junaka rodila !

Jukić.

CRKVA I ŠKOLA.

I.

Hvalo vredno je ono nastojanje, koje ljudstvo od ni-
kog doba odaje prama škularenju, ipak čovjek koji poznaje
svojstva čovječja nemože se radovat ovom nastojanju, buduće
uvidja : da je krivim putem zaišlo ; i pored svih sila dušev-
nih i materialnih koje se na dostignuće plemenite svrhe t.
j. obrazovanja ljudskog uporabljavaju do te nemogu dospiti.
To svaki čovjek znađe : da u duševnom pogledu sastojimo
iz uma i srca, dakle i umujemo i osićeamo, i to onako :
da neznamo koje imado prvorođenstvo dapače po razma-
tranju uvidjamo : da je to bliznjačko svojstvo. Ipak nije ried-
ko dapače po najviše takve nalazimo u nizu čovjekoljubivi
ljudih koji ovo dvoje razdvajaju, i u svojem nastojanju tako
rade : kanda bi se samo o ljudskoj pameti starali, a srce u
parlogu ostavljali, pošto im govori i čini samo to odaju : da
se jedino o školi brinu a o crkvi baš ni malo. Dočim bi im
valjalo znati : da je crkva i škula posestrime, i ako se jed-
na malh koja bez druge ustanovi sva trudba mora ostati-
jalova.

Košto neznamo na koliko srce uplivlje na um, ili ovaj
na srce tako ni to neznamo : šta diluje nauk kršćjanski u sre u
i šta u pameti, mi samo osićeamo : da po nauku može se
srce oplomeniti a i pamet zamračiti, ako to dvoje nije skop-
čano, košto je srce skopčano s umom, i kakono i Evangelije
i znanost moraju imat jedno vrilo t. j. mudrost viečnju, ko
drugi izvor traži i jednom i drugom, taj razdvaja Boga raz-
dvaja čovjeka, a košto zazire pamet od dvoboga tako se srce
grozi o dvočovjeku.

Mi netajimo da može biti ljudi koji silnu znanost
posiduju i crkvu zanemare, već samo se o škuli brine al da

bi i mudrost posidovali o tom se osvidočiti nemožemo.

Njihova je radnja označena u bajkam poganskim gdje
se pripovida o čovjeku, da je mlinski kamen na visoku plan-
ninu valjao, al ga nikad uzvaljati nije mogao, buduće da mu
se spol puta uvijek natrag skoturao, i u onoj u kojoj se na-
braja, da je čoviek do pojasa u vodi gazio ipak je neprikid-
no žedjom moren bio.

Mi nismo učeni da bi znali to svietu tako pridocići
kako osićeamo : da je viera od Boga zato stvorena : da diluje
u sre u, i u pameti, a znanost da tvori u pameti i u sre u.

Ko dakle samo znanostju hoće da podiže ljudstvo, taj
ga nikad neće ni do prva stepena obraženosti podignuti. Mi
kao prosti ljudi pozivamo se na kitajce, na Grke i Rimljane,
i premda nebi smio iko tajiti, da su nješto i od viere posido-
vali, na koliko su je u obitelni svetionicah sačuvali, ipak
uz sva liepa svojstva, znanost nije narod već samo gdi koji
iz naroda posidovali.

Nemožemo silom al što osićeamo to moramo kazati, ta
znanost koja se u osamljenoj škuli dieli, takaje ko ono zim-
no sunce, koje vrućine neima, a viera bez škole, ko sunce
oblaci zakriljeno, pak vrućinu izvija, al buduće svetlosti ne-
daje to se po vrućini rastilo neplodi.

Škula bez erkve, to ti je kruška ili jabuka jalova, ko-
ja ploda neosi da te nasladjiva, a hlada neima zadosta da
te od žestine obrani, toje jistbina umjetnom rukom sprav-
ljena, al nije nasoljena, i zato začinkom manjka, i niti sla-
di, niti hrani čovjeka.

Čovjeka neima bez uma i srca, dakle neima obraže-
nosti bez crkve i škole, jednu i drugu morate zajedno usta-
novljat ako želite čovjeka obrazovat, u jednoj i drugoj treba
nauku uzporedno nastavljat, ako mislite čovjeka ublažit.

Kako nemožemo za mudre priznavat one svećenike

koji misle : da se njihova dužnost sa zidovi crkve ograničava. Buduć su ovi onaj mid zvekući jerbo neznadu da vieru valja tako uvadajat u sve odnošaje čoviečje ko krv i u najsitnije žilice. Tako izjavljamo : da one ljude mah se kakovim prijateljem ljudstva nazivali i pokazivali, za takve nepriznajemo, koji misle da onda tvore po obrazovanje ljudstva, ako hoće škulu da iz rovinah crkve uzdignu, crkva i škula je ruka desna i liva, koji jednu kviri da drugu zidja taj nakaznim pravi čovjeka ko onaj, koji bi mu jednu ruku odsikao. Crkva i škula je u duševnom i tvarnom pogledu potriebštinalah ljudskih to : što je po čoviečanstvo mužko i žensko pleme.

Jedno bez drugog ni žaliti ni veselit se ni teći ni uživati nemože. Dakle smiono tvrdimo, i to u uajéverstjem i najdubljem uvjerenju : da oni ljudi koji zajedno obadvije neuzdižu nezidjaju već podronjavaju sgradu blaženstva ljudskog, i to na toliko da smijemo očitovat : da bi po ljudstvo manje štete činili da ruke skrste, i tako u sviet gledaju, no što ovakim krivim dilovanjem nove smetnje prid obrazovanje stavljaju.

Mi poznajemo jednu varoš koja je već mnoge škole i po salaši zidjala, al smiono očitujemo : da svojim gradjanom nimalo nije pomogla, obraženost ni za jednu dlaku nije promakla ; po sami školah možete odgojit takovi puk, koji će vam u uši vikat, panem et circenses, dajte nam kruha i igre, a po sami crkvah odhranit će se puk, koji će se u sprovode brojno uredjavat, al kad bukne kakva buna, on će uz onog pristat ko mu carevo blago obećava, on će pristat, uz Sv. Mišku koji prodaje vodu iz bunara posvećana, on će pristat uz Nazoreno, koji bi Boga bez sreća dakle bez ljubavi, milosrdja, u pristolje nebesko podigli, i kako crkvu od svih slikah i glasbe, tako i obitelji oplinili, poput onih : kojibi iz polja svaki cvit počupali, koga je tamo Bog usadio i odhranio.

Nama treba Bog koji je i duševni i prirodni sviet stvorio, i oba dva u čovieku skopčeo i tome čovieku naputke u Eevangelijumu, i u znanosti ostavio : kako će iz duševna i tvarna svieta za um srce hranu iztraživat, škula nam treba dakle ujedno s crkvom, i ako nemožemo obadvije nabaska zidjat, to jih zidjajmo ujedno.

D O P I S I.

Iz Bosne. G. Uredniče! Mislim, da vam neće biti mrsko što ću Vam ovaj mali dopis napisati. Zaisto, da nisam rada, kome jamu podkopati, nego samo stvar na javnost iznietiti, pak mislim, da će mnogim rodoljubom biti drago saznati, o bosanski školah. — Na nekomej mjestih u Bosni obsteje škole i u isti školah podučavaju sveštenici i milosrdne Sestre. Nu na našu veliku nesreću, dobismo lani jednog učitelja iz Srbije, taj učitelj bih namišćen po jednom Liečniku za učitelja u Travniku. Ovaj učitelj izprva pokazao se prilično dobar, ali malo kašnje, probiše čavli žak, te pokazao se vrhunci od istih, tako i ovaj učitelj, pokazao svoju zidariju, te počeo je podučavati mladež : „da u čovieku neima duše.“

Na što isti učitelj smjera i svoj izopačeni nauk medju malahne razsijava? to on poznaje, a i njegov veliki prijatelj Liečnik, koji sam istog učitelja u zvjezde okiva, a druge poštene pogrdjuje. Isti učitelj nesamo da je gor pomenuto bezvjerje pokazao, nego još mnogo kojekakova izopačenog sjemena usijao medju mladež. Nu! ova sva bezvjerja potrpava njegov prijatelj liečnik, rodnom iz ugarske, a vjere izprva židovske, koji već dulje vriemena boravi u Bosni, i kaže da je pravi katolik, al to još djelom nepotvrđih!

Kad se razboli koji katolik, te pozove istog liečnika, on mu neće nijojedan način doći, pak ma mu neznam kakovu cieniu platio ; a turčin i židov kad se razboli, rado ga pohadja, pa ma bilo i bezplatno.

Uz ovu neuljudnost počeo je krojiti nekakove hlače, koje on sam nezna kome bi ih navuko ; ali dobro bi mu se bilo pričuvati, jer bo mu se mogu lasno o ušesa omlatiti. Počeo je rovingati po Bosanski školah, i ocrnjuje učitelje, i

to one koji mu neidu na ruku, pak ne samo učitelje, nego još njekoje dobre duše, koje naš prosti narod tako pazi, kao što se običaje reći : „zenicu u oku.“ *) Rodoljub.

Bá c s 5. K o l o v o z a. Kod nas po starom običaju oddavna se obderžavala Svetkovina Gospe od Angela ili Porciuncala, koji dan sa više strana dolazaše na oproštenje, i to po najviše iz obližnjih nemoeki selah u samostan kod naši franjevacah, te prekazavaše Bogu i majki Božjoj svoje vruće molitve i želje ; a sad baš sam slušao. Kadje o. Gvardianu objavit nalog : da se svetkovina nesme obderžavati, te da nećeka strane, jerje od višje Vlasti zapovjest izdana : da nesme nitko na molitvu dojt. Ova čuvši pomisli ! Kako se brižno brinu popečitelji za svoj narod? da se i to malo molitve i Utjeha k Bogu koja se još gdjegdje nalazi ; sasvim ugasi. No toče sigurno stoga uzroka biti, da bi koleri put preprčili, već ako i ona rado hoda po processionu ! al neznam hodali i po časti gdje se pije i gdje se Bog psokvom, bludnjom i ostalim nečistim ponašanjem zlo upotrbljavaju ! tu nisu tako berzi te ne nastoje preprčiti puta, tu se neće kolerom nitko okužiti, samo ondě gdje Bogu mole, ondě je za ledji kolera. Ovako mudrovanje, i to možbit na svih nas žalost, mož se priobratit u veliko ludovanje ! Da se današnjem pogauluku, pogrdi i nepravdi na put stati može, nemamo sigurnie pomoći, nego kakogod su stari naši, tako i mi obdržajmo sve ono štoje Božje, što ako bismo činili, mogli bismo se osvjedočiti : da nebi nas toliko nezgoda morilo, ali žali Bože zašto se nitko ne zauzima ! koji ima dosta, taj veli ; marim ja ! doksam neksam ; a koji nema, taj u gjubretu trune pa ga u trulježu i nestane. Želim da nam Božja ruka bude u pomoc ! U Baču. Franja Berakovits brijuč. **)

(Iz V u k o v a r a dne 16. kolovoza. Kolera i čistoća u Vukovaru.) — Kano što je jur iz novinstva poznato, da skoro u svih krajevih Austro-ugarske vlada kolera, tako se evo ovih dana i u Vukovaru pojavila, i već nekoliko žrtava pokosila. Kolera je takva pošast koja se neizmjernom brzinom razprostire, te ako joj se energično na put nestane, jao i pomagaj, pohara i opljačka ljudstvo, da je strahota gledati. U Vukovaru se kao što rekoh, istom pojavila, a gradsko se poglavarstvo kako se čini malo brine da tomu na put stane se tim zasnjeđočava, sto nemari aza čistoću grada. U Vukovaru je takva nečistoća i gad, da svaki koji došav u Vukovar mora pomisliti, da je u turskomu kojemu selu. Čim najmanji vjetrić popuhne, smet i gad po ulica otupljuje ti njulh sjeda na prsa, da nemožeš odahnuti ; da što više i sami gradjani podupiru nečistoću bacajuć smet i spirine iz svoga, dvorišta na ulicu, tako da skoro pred svakom kućom nalazi se po jedno smetište. Neka nemisli poglavarstvo, da je tim svojoj dužnosti zadovoljilo, ako bubnjem razglasi : da se gradjanstvo čuva nego treba shodnije korake učiniti, raztumačiti naime pučanstvu, kako da se čuva ; zabraniti prodaju nezrela voća a najpače prodaju ljubenica i dinja, kojih je u Vukovaru majdan. Strano pučanstvo došav u Vukovar, željno to ga voća odmah kupuje i na ulici jede (razumjeva se prostije) a kore baca po putu, dakako da te kore počmu gnjiti i tim kuže zrak a to unapredjuje pošast, a i tame ljubenice su nezdrave jer čovjeka napuhnu i slabe želudac. Za sad toliko, drugi put više. X.

U VJERI UTJEHA U NEVJERI ZDVOJNOST.

iz kranjskoga, prekrejio A. Kuzniak.

IV.

Drugi dan dodje Janko i kaže materi, da je kaznu pretrpio, te više neželi, nego da mu se bog smiluje i oprosti

*) List ovaj samo sbog Dopisnika priobčismo. Nemojmo se zadržavljat s osobam, već stvarima koje svima koriste, ili škode. Ured.

**) Ima u tom mnogo istinu što naš stari prijatelj piše, al i to je istina : da je u ovako opasno vrieme najkorisnije u miestnoj crkvi Bogu se molit, od umora se čuvat, a nebi baš ni to mudro bilo, da se svaka prigoda veselju ukine jel bi se ljudi još već ma zastravili. Valja da se uzbudjiva pouzdanost u Boga na temelju pokore, i u potriebjenom liek a neka se odvratja svaka pretiranost, i neumjerenost. Ured.

mu dosadanje bezakonje, moleći milost i zdravlje, da uzmogne materi pomagati. Tko da opiše radost materinju, vidi, da je bog uslišao molitvu njezinu. „Hvala ti premilostivi bože, koj si se udostojao ogledati na suze prežalostne matere, i povratiti joj izgubljenog sina. Uzdala sam se u te i predvidila sam, da me nećeš osamoćenu ostaviti, a sad, neka dodje što mu drago, s tobom na sve sam pripravna, znadem bo, da nezapuštjas, tko se u te uzda.“ Čuvši Janko tu molitvu iz materinih ust prolje suze pokornice, odlučiv čvrsto odsada stupati stazom materina nauka. Ona mu izpriповjeda zaključak bogataševog grožnje, a on odvraća. „Trsimo se, dčlajmo, valjda čemo složnim silami odbiti njegove navale.“ Ta čielu sam noć promišljavala, što bi učinila, bili išla g. župnika za savjet popitati, on je dobar i prijatan čovjek, valjda bi što pomogao, ili bi mi barem dobrim savjetom olahkotio nesnosan udes.“ „Pa što, ako bi nam g. župnik posudio? da bacili bi tomu čovjeku, a njemu bi kašnje zasluzei što platili, on bi nas radje počeka“ odvraća Janko.

Materi se vrlo dopao taj savjet, te se čudi, što joj prije na um to palo nije, te najprije nagovara Janka, da neka ide on župniku, i neka protraži mira duši svojoj, što je on i učinio, i odvalio si težak kamen, kojeg mu bijaše opako društvo naprtilo, na ljednu dušu. Pomiriv se s bogom, zavlada u njem duševni mir i pokoj, koj mu naskoro i zdravlje nadoknadi. Jednom rečju on se je preporodio. Bjednina udova što je naumila, to je i učinila, podje župniku i izkreno plačuci izpriповjeda mu svoju nevolju, proseć ga za pomoć vredan starina obeća joj, da će skloniti bogataša na blažiji postupak s nesrećnikom, ili ako ga neće ganuti prosnje njegove, da će joj sam pomoći.

Poslije osam dana od toga, začuje se njeko jutro zvonjenje velikog zvona. „Što je to?“ upita mati svoju djecu „doista nosi gospodin zadnju poputbinu nekome bolešniku. Podji der Radoje u crkvu i upitaj.“ Dječe otrči i za čas dodje veleć: da je bogatašica naglo obolila, te da častni otac s povjedu do nje ide. Vredan duhovnik što je obećao to je i održao. Ovršiv sv. izpovjed, primakne se bolešnici i reče. „Nam je zlo, što ne? Oh zlo je zlo odgovori prisutan bogataš, teško da ostane, a kamol ja onda? Umirite se, bog će već pomoći, samo se treba u njega uzdati. Vidite sami kako je teško kad čovjeku ljubljenu ud boluje, al je još težje i žalostnije, kada nevinoj dječici mati ili otac umre. Nijel takova družina milosrdja vredna? A znamo, da tko kakovom mjerom posudjuje, takovom mu se i vraća, budite dakle nevolnim milostiv, pak čete milosrdje zadobiti.“ Svrnuv ove reči na tužnu udovicu, opiše živimi bojami njezinu nevolju, te zaklinjajuć bogataša umoli ga za milosrdje. Bogataš ganjen primi se za čelo i ode iz sobe, kojom prilikom obrati se župnik k bolešnici, neka nastoji, oko muža, da popusti nesrećnim, a oniće za nju boga moliti, teće time opt ozdraviti. Bolešnica obeća, a župnik ode.

Zamalo dodje bogataš k postelji i zapita si ženu za zdravlje. Ona sklina glavom, a on sjedne uz postelj, kojom prilikom uprosiga, neka joj neodbiye barem sad na smrtnoj postelji molbu njezinu, nego neka se smiluje siroti susjedi. Ova umiljala prošnja nemoćne supruge gane ga do suzah, te boreći se strašću napokon obeća ženi. A kako bi joj u takovu položaju i odbiti mogao? — Što je u to doba činila naša udova? Veselila se je valda nesreći svoje protivnice? Bože začuvaj! čim je za čula za njezinu bolest, odmah je kleknula s dječicom pred razpolo i molila boga za zdravlje svoje neprijateljice. Eto, ovakoje krepostna bila nesrećnica, al ju ni bog poslije mnogih kušnjah zapustio nije. Bogataša su ganule, kakosmo čuli prošnje ženine ko spomenuv se svog pukočnog oca i sebe, uvidi, da novac je put k vječnoj pogubi. „Pak što će nam novac. ako nas ljudi necjeno a bog zabacuje, ta nećemo ga sobom poneti, i pravo je da ženu poslušam. Dobro! sam ću knjim poći i rećicu jim, da čo mi platiti kad budu mogli! Čuvši bolešnica te reći promjeni se od veselja u licu, jer koliko je puta uzalud pokušala i plačem skloniti ga na stazu milosti, al badava, a danas je to učinila,

te za trenutak zaboravi za bol, zahvaljujuć bogu na pomoći. Neću da opisujem radost, koja je zavládala nesrećnom porodicom, začuv tako umiljate reći iz ustijuh samog bogataša, pero bo mi je zato preslabo. [Klekne udova sdjećom i zahvali bogu, koj po čudnovatih putih dovodi čovjeka k sebi. Bogatašica je ozdravila, a muž joj je bio do smrti zahvalan, što ga je izbavila iz ponora, u koj ga je sebičnost strovalila. A Janko je uvijek pripravljeda, o čudnovatom svojem poporođu, za vršiv kazivanje. „U vjeri utjeha u nevjeri sdvojnost.“

PUKU ZA POUKU.

(od bb.)

F. Štrcaljka (za z a d a k). Broji se medju najvažniji i najobčinitja domaća sredstva te je željeti, da je u nijednoj kući skupa sa potrebitimi primjesami (ingredijacijami) nemanjka. Običnoj štrcaljki netreba ništa drugo do jedno dvie žlice (kašike) ječmene krupice, zobenoga bungura (prekrupe), lanenoga sjemena i isto toliko gorčakova (tiritričina) i bazova cvjeta, koje bi, u slučaju, da ih nebi bilo i izostati moglo. Ovo se sve skupa u jedno četiri čaške (šalice) vode skuha, čemu se onda 1 žlica kuhinjske soli pridoda. Ako ćeš za malu djecu, tada uzmi od svega toga polovicu, a mjesto soli metni upravo toliko šećera. Za uporabu ovoga lieka najbolja je kupovna štrcaljka, a ako ove nebi bilo možeš ti sam napraviti od govetskoga ili svinjskoga mjechura, komu na otvorenom kraju zadiješ i učvrstiš drvenu ciev; ova neka je od prilike kao kamiš debela, a moratakdjer sasma okruglasta i glatka na kraju biti, da nobi erievo ozledila. Kada štrcaljku ili mjechur gore rečenim čajem napunjuješ pazi, da ti ovaj bude mlak, i da prije, nego li ciev u debelo erievo uturiš, zetinom namažeš, isto tako da i zrak, koj bi još u mjechuru zaostao shodno van iztjeraš. Bolešnik neka legne na desnu stranu, te sada jedno 2 palca duboko zatakni ciev u erievo; lievom rukom ciev čvrsto drži, a desnom potrebiti tisak na mjechur učini. — Ovo je najsigurnije i najblagotvornije sredstvo, jer nemože, nikada škoditi, a u svih boleštilh ako ne baš pomoć, a ono za sigurno znatnu olakšicu pruža. Osobito dobro je pri svih dječjih boleštilh, zatim kod krčeva, živčanih slabosti, zapečenja, trbušne griže (matruna), oporna bljuvanja, a takodjer i u početku žestokih groznica.

NOVINSKI GLASI.

— Na dan Sv. Stipana u Pešči sakupila je levica pučku skupštinu da se tobože resolutiom potakne ministarstvo : da se lati posla financija, i osnuje narodnu ugarsku banku, naravno da unapried nitko drugo nije čeko već da će se ovde razvijat sriedstva : kako da se na to potreban novac sastavi, al o tom tu nebih ni rieći, već se u govoru G. Horana, i Šimonyie blato bacalo na vladu, pomutljivo osičanje časti prama veličanstveno dynastie, i uzbudjivali lovičari, da ovake agitacie nastavljaju u svih svojih okoliši. Još malo i ako im ovo podje za rukom, pak okrenit će se pažnja stranih komunarda na ugarsku, i kad ih izvijaju iz Španjulske gdje sad gule i pale, onda će takim navalit na ugarsku.

— Kršćjani, koji su morali iz Stare gradiške izbiti da si spase život podnieli su carskom dvoru u Beču Spomenicu i u toj navadjaju strahovite dogodjaje, da iztaku nečovicnost, i divju okrutnost tursku, pa mole visoku vladu : da svojim uplivom gane i druge vladavine : da u smislu pariškog ugovora od 1856 g. rieć. povedu o žalostnom stanju kršćjanluka, i neka izume uvjete, pod kojima bi se život i imovina kršćjanah mogla osigurat protiv grabežljivosti, i okrutnosti musulmanske. Zao bi nam bilo, ako bi se obistinilo : da je nada bosanski bjegunacah po Elciah inglezkom i ruskom u veliko pobijena.

— Ruglo se vodilo od onih prošunah, koji se u francuskoj ove godine vodiše na miestih Bl. Dievići, i Sreu Isusovom posvećeni. E sada se, već javno kidaju sveze republikanske. Stari republikanci se groze od radikalski, a monar

histe krstese i ovih i onih; znameniti list Jour. d. Debats, koji svakoj vladi služi javno se odriče republike, nastaje pitanje: da li će se vrata kralju, ili valjda prije caru otvoriti, i bonapartiste razvijaju svoju zastavu.

— Španjolski izabrani otc, od kojih su više njih vodje bili komunardah, koji nemilo pale, robe, i ubijaju sad su uvidili: da će bolje bit vićanje o ustavu odgodit, i odlučili, koliko da se sabere vojne protiv karlista, al neznađu gdje će novac naći, državna blagajna stoji prazna, ništa im nepomože, što su dužnu kamatu već na dva mjeseca pridržali, a obligacije privatnih družinah, ili pojedinih ljudih banki uložene u Parisu založili. Već i profesoru Kastellaru je dodijala republika koju je obožavao, toliko je mudar bio: da je umio podronit kraljestvo Isabellino, al je moro gledat, gdje mu učenici raztrošise za kraljevah ujedinjenu Španjolsku.

— Da! valjda će nastat ona sjajna doba po tursko carstvo: o kojoj sanjaju, njeke zasijane glave po ugarskoj i nemačkoj; kada će se mjesec štambulski nadmećat sa suncom prosviete europevske, ta skoro smo doživili nečuvano: da se turska ogradjuje kordonom proti nasrtaja ugarske kolere.

— Sveti otac rimski papa poziva Vladu francusku, neka predstavlja crkvene osobe, koje bi se imale na dostojanstvo kardinalsko uzvisiti.

— G. Bismark piri plamen proti katoličke crkve. Biskupi se redom pozivlju na kazneni sud, no ovaj plamen može se takim požarom razvit: da je moguće da se sve mudre nite, lukava osnova Bismarkova u pepe obrate, izdana je već zapovid: da se poznanski seminar zatvori.

— Persianski Šah se još gosti u štambulu kod turskog cara.

— Židovski se novinari veselili: kad su Bismarkovi panduri protirali Jesuite iz niemačke, neznamo kako će im kucat srce kad čuju: da se bratja židovi iz kiovie ganjaju. Mal ako nisu više skrivili Gortsakofu, nego Jesuite Bismarku. No nije se dobro tudjem zlu radovat.

— Jedan pokalvinjen židov Ballaghi da je savite magjarom: kako da se ograde proti opasnosti, koja ih tobogze prieti od katoličke crkve, i popravlja bulaznanje Lutherana G. Zsedenyie. Dakle kalvini i lutherani su na glasu državljanu kojice ugarsku spasit, baš košto će G. Kerkapolyia napuniti blagajnu.

— Pišu da je G. Hueber kr. komesar povratio se iz N. Sada u Peštu i sobom odneo savet: da se Srbski kongres po novih pravili sazove.

— 25. kol. Otvoren je Hrvatski Sabor po G. predsjedniku Mažuraniću. Koji je u svojem govoru iztaknio nadu: da će se osnova nagodbena primiti, i proračuni 1873. i 4 god. prigledati.

S V A Š T I C E.

— Poslao gazda slugu da radi u bašći. Sluga se pružio pod krušku u lad. Ta tako lien, lupačo jedna! da ni suncu nedaš na se. Baš zato sam lego u lad! odvratil sluga.

— Kad se bratja sastanu prva čaša patri bratstvo i prijateljstvo. Druga sretnu budućnost, treća hvaljenu prošlost, četvrta čestitost vina i gospodara, a peta što koga volja. To su vam zdravice!

— Susjed zatužio za umrlom si ženom. Ta netuži more, povikne komšija, tvoja je žena u krilu Abramovu! Jao Abram, komu je ona u krilu! Izpit će mu oči!

— Što znamenuje rieč „toast?“ Toast je rieč englezka i znači mrvoljicu kvasna krušca, što ga u čašu vina običaju pustiti onomu, komu nazdravljaju. Tko vino izpije i mrvicu progutne, tomu je rečen „toast.“

— To je dakle vaš sin, Antune? upita čuturićeva nosa a rodinih noguh učitelj seljaka na sokaku. To, gospodaru! Koliko mu godinal? Bit će 12 kad budemo strigli ovce. Ej, to ga morate slat u školu! — Moram? Najprije valja dat u

opančare, tad u ciehove, u katane pa tad curi. Ostane li još vremena, da ga se kurtelišem, tad istom u školu, moj gospodaru!

Blaž.

G A Z D A L U K.

Ripa postrnjača. Štogod se veoma pokaziva potreboća nužde da se zemljište u jedno mjesto izkupi, i štogod se veoma približavamo onom vremenu: u kom će se to morati izvesti posvih obštinah, sve se boljma moramo paštrit proučavati gospodarske stvari. Nismo radi da nam skoro i li baš i kadgod stigne ono vrijeme, kada bi nam repa takodjer navadnim ježeekom postala, ipak je dobro da i ovaj ljudi izmienjivaju sbog podkripljenja zdravlja. Al ako nebi postrnjača nama omilila, na što je veoma malo izgleda kod slavena, koji se dosad još ni smrkvom ni cveklom nisu znali oprijateljiti, to će ih slavenske kućne živine slatko uživati. Najskole kad neima li budemo toliko sinokosa, koliko bi sina, i pašnjaka koliko bi paše potrebovali. Dakle neće sgorjeg biti ako čujemo šta nam niemci o repi postrnjači govore.

Dvie vrsti spominju jednu okruglu, za podnebj hladnie, a drugu duguljastu za vruće podnebj namienjenu. — Modrikastu ili crvenkastu. Kad se litina skine koncem Srprnja ili početkom kolovoza valja je u zemlju bacit. Ako je zemlja izmrvljena dostaje jedanput uzorat drugće dva-put, i od svake travurine i korenja očistit, ona potrebuje tri mjeseca da naraste i sazrie. U oranju medju brazde u onaj jarčić koji se pokaziva sijese ovako: metne se sime u navadnu bocu, ove se usta zavežu papirom a taj se provrti da može simenje povoljno izdavati, i tako se usijava, zagrni, podrlja i urolja; potrebojno da redovi budu jedan od drugeg 16—18 palacah a rasada jedna od druge 6 palaca odaljena, zemlja nije dobro ako je friškim djubrotom natorena, jerbo onda buhaći raztilo utamane, već je koristno u tako zemljište sijati, koje je za preidjuću litinu već natoreno bilo.

Mrkva i proja (prosa) pod lanom. U Šlezkoj je majdan lana. Siju ga tamo rano u proljeće, al ga zato i puću (čupaju) rano. Pa tako bi onda iza lana do jeseni morala zemlja postiti. Neg evo što tamošnji šlezki gospodari rade! Oni duboko uzoru zemlju prije lanene sjetve. Čisto ju pobrnaju. U nju na brazde u redove zasiju mrkveno il projino sjeme. Povrh njega posiju laneno sjeme, pa ga dobro zabrnaju lakom brnačom (branom). Razumie se po sebi, da njiva ima biti sasvim čista bez svake travurine i ine nečistoće. Pri liepu vremenu razvija se lan da je milina. Kad iztjera iznad zemlje, onda je mrkva il proja u ladu njegovih stalbačicah, a to k uzrastu mrkve i proje mnogo doprinosi. Kad se plievi korov, to ništa neškodi ni jednomu ni drugomu. A kad se čupa zreo lan za čudo se opažava kako mrkvene il projine bilinice liepo iztjeruju izpod njega, osobito kad zrak i toplina sunčana boljma do njih dopire. Da bolje još napredju, dobro je utanjiti osoke (pilove), razkomadati slogove, te tako možemo njive još jednoč zimskimi usjevi posijati. A za bolju urodbu dobro ju je krečom posuti i, tada će nam u dvie godine tripata njiva ploda doniet. — Ovaj postupak vlada u Šlezkoj i ljudi se nisu još pokajali sbog njega.

Blaž.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 25. Kolo. Žito ban. 81 fn. 7 f. 5 nov. n. 86 fn. 7 fr. 55—60 nov. tisan. 81 fn. 7 fr. 10—15 n. 86 fn. 7 fr. 70—75n. Stolnobiogr. 81 fn. 7 fr. 10—15 n. 6 fr. 86 fn. 7 fr. 80—85 n. — Raž 77—78 fn. 5 fr. 70—80 n. — Ječam. 66—68 fn. 3 fr. 20 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 90—95 n. — Kukuruz banat. 80 fn. 4 fr. 70—75n.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 25-og Kol. : 6' 1" nad 0. opada.
Požun 25-og Kol. : 5' 1" nad 0. „
Vrieme : Suša, velika žestina.